

7. Upoznavanje studenta s administrativnim aspektima rada i kulturom škole

Tijekom stručne prakse mentor studenta treba upoznati i s **administrativnim aspektima nastave i rada** te **kulturom škole**, što će doprinijeti cjelovitosti njegove izobrazbe. Student je već na teorijskim metodičkim kolegijima upoznao temeljne propisane dokumente (kurikul, pravilnike i dr.) koji će biti polazište za oblikovanje nastave, ali od mentora može saznati više o dodatnim administrativnim zahtjevima i specifičnostima s kojima se susreće u svojem radu. Kako bi poznao i administrativne zadaće čije će se ispunjavanje od njega jednoga dana očekivati, nužno je da student tijekom nastavne prakse s mentorom razgovara i o:

- organizaciji školske godine
- ustroju i tijelima škole
- osnovnim zakonskim propisima
- vođenju e-dnevnika i propisane školske dokumentacije
- drugim administrativnim obvezama nastavnika.

Ovisno o kulturi škole, mentor može povesti studenta u **šetnju školom**. Mentor i student tada zajedno obilaze stručne službe, školsku knjižnicu te ostale nastavnike i stručne djelatnike. Ako je u školi uspostavljena **kultura otvorenih vrata**, mentor i student mogu ušetati u bilo koji razred i provesti desetak minuta osluškajući kako razred „diše”, uočiti što se radi i slično. Također, mentor i student mogu dogovoriti **točke fokusa kraćih posjeta** ostalim kolegama nastavnicima. Takve su šetnje školom i posjeti u hrvatskom obrazovnom sustavu razmjerno rijetki, ali bi ih u dogovoru s ravnateljima i nastavnicima valjalo učiniti svojevrsnim uvodom u kolegijalno promatranje i uzajamno učenje.

7.1. Suradnja s roditeljima

Suradnja s roditeljima aspekt je nastavnoga rada za koji često nismo dovoljno pripremljeni, premda s roditeljima imamo zajednički cilj – **dobrobit učenika**.

Što o ovoj važnoj sastavnici nastavnoga rada mentori mogu podijeliti sa studentima? Mentor studentu može iznijeti svoja iskustva, a u nastavku slijede primjeri nekoliko korisnih pitanja za samopropitivanje:

- Koja su moja najpozitivnija iskustva u suradnji s roditeljima?
- Koja su moja najnegativnija iskustva u suradnji s roditeljima?

- Prepoznajem li kod učenika roditeljske stilove odgoja i kako oni utječu na moje poučavanje?
- Kako roditelji reagiraju kada nastavu izvodi student umjesto mentora?

7.2. Razredništvo

Razredništvo je **velik izazov** u pedagoškom radu. Mentori sa studentima mogu razgovarati o svojem stilu razredništva odgovarajući na sljedeća pitanja:

- Koja moja iskustva razredništva mogu obogatiti iskustva studenata?
- Kakav je moj stil vođenja razredništva (autokratski, demokratski, stihijski)?
- Smatram li se npr. karizmatskim razrednikom?
- Mijenja li mi se stil vođenja razredništva ovisno o prijašnjim iskustvima ili sastavu razreda?
- Koji su, po mojem mišljenju, najveći izazovi razredništva?

7.3. Odnosi među djelatnicima u školi

Pravednost i tolerancija u međusobnim odnosima važni su elementi u prevenciji napetosti i mogućih sukoba. Mentori sa studentima mogu razgovarati i o odnosima među kolegama u školi odgovarajući na sljedeća pitanja:

- Jesu li moji odnosi s kolegama prijateljski ili neprijateljski?
- Kako prijateljski odnos s kolegama utječe na moj nastavni rad?
- U kojim se situacijama pojavljuju sukobi među kolegama? Što o njima mogu poučiti studente?

7.4. Učenici s posebnim potrebama i daroviti učenici

Mentori sa studentima mogu razgovarati o radu s učenicima s posebnim potrebama i radu s darovitim učenicima, samopropitujući se nekima od sljedećih pitanja:

- Kakva su moja iskustva u radu s učenicima s posebnim potrebama?
- Kako se posebnost učenika odražava na nastavni proces?
- Kako prilagođavam nastavni proces specifičnostima pojedine poteškoće kod učenika?
- Jesu li daroviti učenici marginalizirani?
- Pristupam li svakomu učeniku kao potencijalno darovitomu?

- Imam li iskustva s forsiranjem darovitih učenika i prekomjernim uključivanjem u natjecanja?
- Kakva su moja stajališta o natjecanjima?

7.5. „Status” učenikā u razredu

Međuvršnjački odnosi u razredu uvelike utječu na ostvarenost odgojno-obrazovnih ishoda, ali i na ozračje u razredu. Mentori sa studentima mogu razgovarati o ovoj temi odgovarajući na sljedeća pitanja:

- Koliko učenički status utječe na njegovu uspješnost ili neuspješnost?
- Što određuje njegov status?
- Potičem li inkluzivnost u svojem razredu i kako to činim?
- Jesam li svjestan svih različitosti (učenikove poteškoće, darovitost, socioekonomski status, etnička/rasna pripadnost itd.) koje zahtijevaju aktivnosti koje potiču inkluziju?
- Prepoznajem li učenike koji su „zvijezde” razreda?
- Prepoznajem li vršnjačko nasilje i kakav je moj pristup izoliranim ili odbačenim učenicima?
- Osmišljam li nastavne aktivnosti na način da si dajem priliku za promatranje učeničkih odnosa?
- Mogu li svojim stilom poučavanja te primjenom različitih nastavnih metoda i oblika rada poboljšati odnose među učenicima?

7.6. Vrednovanje učenikova rada

Ocjena je jedan od najvećih izvora nezadovoljstva i burnih emocionalnih reakcija u školi. U razgovoru sa studentom o vrednovanju učenikā mentoru mogu pomoći sljedeća pitanja:

- Koja pozitivna iskustva s vrednovanjem mogu podijeliti sa studentima?
- Koja negativna iskustva s vrednovanjem mogu podijeliti sa studentima?
- Što su mi najveći izazovi u vrednovanju?
- Koje bi pogreške pri ocjenjivanju volio osvijestiti studentima kao budućim mladim nastavnicima?

Mentor će studenta uputiti i u **kriterije vrednovanja koji se trenutačno primjenjuju**. Raspraviti će o tom koji se elementi vrednuju i zašto. Vrednovanje je izrazito složen proces te mu je važno posvetiti nešto vremena – kako u razgovoru sa studentom tako i

u nastavnom radu u učionici. Mentor će svojim radom pokazati da je vrednovanje sastavni dio učenja i poučavanja te studentovu pozornost usmjeriti na dva temeljna oblika vrednovanja – **formativno i sumativno**. Osobito je važno sa studentom razgovarati o formativnom vrednovanju koje mladomu nastavniku može biti osobito izazovno.

Mentor će studenta uputiti i u nekonvencionalne oblike nagrađivanja koji nisu propisani niti imaju izravnu vezu s vrednovanjem postignuća i naučenim gradivom. Učenika se može nagraditi za pomoć prijatelju u razredu, za nekonvencionalni pristup rješavanju zadatka bez obzira na krajnji ishod, za inicijativu koja doprinosi koheziji u nastavnom radu i tomu slično. Nagrade također mogu biti nekonvencionalne i inovativne, kao npr. privremeni odabir mjesta na kojem učenik želi sjediti, slobodan odabir projektnoga zadatka itd.

7.7. Prostor kao čimbenik kvalitete nastave

Organizacija i uređenje prostora škole i/ili učionice također može pozitivno ili negativno utjecati na iskustvo rada, boravka i učenja u pojedinoj školi. Te se problematike mentor može dotaknuti u razgovoru sa studentom odgovarajući na sljedeća pitanja:

- Kako prostor škole može olakšati nastavni proces i učiniti ga učinkovitim?
- Slažem li se više s poslovicom *Gdje kuća nije tijesna ni čeljad nije bijesna*. ili *U tijesnoj sobi tijesno je i mislima*?
- Što mogu učiniti kako bi prostor učionice bio ugodniji i/ili primjereniji mojim učenicima (npr. raspored sjedenja, izlaganje učeničkih radova, prihvaćanje idejnih rješenja za uređenje učionice)?

7.8. Kako osjećaji mogu utjecati na uspješnost nastave?

Mentori sa studentima mogu podijeliti iskustva kako neugodne emocionalne reakcije učenika s kojima se svakodnevno susreću usmjeriti u pozitivnom smjeru.

- **Zabrinutost** – Kako učenička zabrinutost u nastavi može poslužiti aktiviranju učeničkih potencijala?
- **Tuga** – Ostavljam li učenicima prostora za tugu? Koja je uloga učenikove tuge u nastavi?
- **Ljtnja** – Na što me upućuje učenička ljtnja ako učenike vodim prema promjeni ponašanja?
- **Krivnja** – Na koji način učenici preuzimaju krivnju? Koristim li mogućnost nadoknada štete? Inzistiram li na isprici? Koji potencijal ima preuzimanje odgovornosti među učenicima?

- **Trema** – Pružam li učenicima mogućnost smanjenja treme boljom i studioznijom učeničkom pripremom? Na koji način smanjujem tremu među svojim učenicima?
- **Zavist** – Zavist je socijalno nepoželjna emocionalna reakcija i teško se priznaje. Kako ju prepoznajem među učenicima i postoje li načini kako ju u nastavnom procesu smanjiti ili otkloniti njezine negativne posljedice?

7.9. Etičnost

Školska praksa obiluje situacijama u kojima ne smijemo zaboraviti etičnost. Stoga bi bilo poželjno da student prije prvoga odlaska u školu potpiše Izjavu o etičnom ponašanju (Prilog 6).

Na kojem području etičnosti želite inzistirati u radu sa studentima? Želite li da student potpiše izjavu o etičnosti prije sudjelovanja u nastavnoj praksi? Biste li neke od stavki navedenih u nastavku uključili u izjavu kojom bi se studenti obvezali svojim potpisom?

- Svjestan/svjesna sam da o povjerljivim uvidima do kojih sam došao/došla tijekom prakse smijem kritički raspravljati *isključivo u nastavne svrhe* uz vodstvo mentora i profesora.
- Svjestan/svjesna sam da su sve informacije o obiteljima povjerljive prirode te se ta povjerljivost smije narušiti isključivo u slučaju otkrivenoga zanemarivanja ili zlostavljanja djeteta uz vodstvo mentora i profesora.
- U slučaju pojavljivanja bilo kakvih etičkih dilema tijekom posjeta školi, s kojima se s obzirom na svoje trenutačne kompetencije ne znam nositi, promptno ću se konzultirati s mentorom/mentoricom iz škole ili profesorima s Fakulteta.
- Potrebne opise, izvještaje ili komentare vezane uz posjete školi oblikovat ću tako da strogo poštujem anonimnost učenika i članova njihovih obitelji.
- Sve potrebne opise, izvještaje ili komentare vezane uz posjete školi oblikovat ću tako da poštujem profesionalno dostojanstvo djelatnika škole, što međutim ne isključuje kritičnost prema opserviranoj praksi.
- U školi ću djelovati tako da poštujem dostojanstvo svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

***

Mentor i student mogu razgovarati i o:

- uspostavi odnosa te komunikaciji s ostalim dionicima školovanja, npr. roditeljima i drugim skrbnicima, stručnim timom škole, knjižničarem i ostalim kolegama
- ponašanju na društvenim mrežama, uključivanju u grupe za komunikaciju i pisanje primatelja e-poruka s roditeljima i učenicima, o etičnosti i profesionalnosti
- odabiru i pohađanju stručnoga usavršavanja te napredovanja i sl.
- dopunskoj i dodatnoj nastavi te izvannastavnim aktivnostima.